

31η Διδακτική Ενότητα

Σ Ω Φ Ρ Ο Ν Ι Σ Τ Ι Κ Η Δ Ι Α Σ Τ Α Σ Η

Διευκρινίσεις, Συμπληρώσεις, Παρατηρήσεις

1. «Το φυσικό πλαίσιο της σωφρονιστικής μεταχείρισης είναι η φυλακή...» (σ. 120).

Ο λόγος για τη φυλακή υποθάλπει την κατάδυση στα άδυτα μιας πολύ, πολύ παλιάς, σχεδόν αρχέγονης αφήγησης, μιας αφήγησης που αποκαλύπτει πόσο βαθιά ριζωμένη μέσα στο χρόνο είναι η ανάγκη της κοινότητας να τιμωρήσει παραδειγματικά όσους παραβιάζουν τους καθιερωμένους και κυρίαρχους κανόνες της. Η φυλακή αποτελεί ένα πρόσφατο μόνο σταθμό στη μακροχρόνια εξελικτική πορεία της ποινής.

Κι όμως δεν ανάγεται στα βάθη των αιώνων η γέννηση της φυλακής, όσο και αν ο κατασταλτικός της χαρακτήρας παραπέμπει σε αλλοτινές σκοταδιστικές εποχές. Όχι, δεν είναι ούτε παλαιά, ούτε «κακή» η επιινόηση της φυλακής. Η έλευσή της οριοθετεί την παύση των σκληρών σωματικών ποινών και την έλευση μιας σύγχρονης εξελιγμένης και κυρίως «ανθρωπιστικής» εποχής.

Δεν είναι σχήμα λόγου το ότι αποτελεί την «ποινή κάθε πολιτισμένης κοινωνίας». Είναι αλήθεια ότι η κοινωνία, πριν από τη φυλακή, ήταν μια κραυγαλέα τιμωρητική κοινωνία. Αμείλικτη και βάρβαρη στην πάταξη της παράβασης. Ταυτόχρονα, βέβαια, οι αντιδράσεις της απέναντι στην απόκλιση διατηρούσαν μια κρυστάλλινη διαφάνεια και ορατότητα. Η ανταποδοτικότητα, σκληρή, άκαμπτη, έπληττε ανενδοίαστα κάθε παραβάτη που έθετε σε κίνδυνο την κοινωνική συνοχή.

2. «Αν και είναι αμφίβολο κατά πόσο σε μια δημοκρατική κοινωνία είναι παραδεκτοί περιορισμοί που συνδέονται με την εσωτερική τάξη του καταστήματος ...» (σ. 119).

Σύμφωνα με τον νέο Σωφρονιστικό Κώδικα που δημοσιεύτηκε με το υπ' αριθμ. 2776 ΦΕΚ 291 (24/12/1999):

Άρθρο 65. Μέτρα τάξης και ασφάλειας

1. Η διατήρηση της τάξης και ασφάλειας του καταστήματος αποτελεί καθήκον του σωφρονιστικού προσωπικού. Αν εκδηλωθεί ομαδική απείθεια, στάση ή αντίσταση κρατουμένων σε νόμιμη διαταγή και ιδίως στη διαταγή επιστροφής

και εγκλεισμού στα κελιά, ο εισαγγελέας ή ο νόμος αναπληρωτής του, και σε περίπτωση κατεπίγοντος, ο διευθυντής της φυλακής ή ο αρχιφύλακας, που αναπληρώνει νόμιμα το διευθυντή, μπορεί να καλεί την αστυνομική δύναμη προς παροχή οιασδήποτε κατά την κρίση του αναγκαίας συνδρομής, συμπεριλαμβανομένης και της επέμβασης στην περίπτωση στάσης. Ο τρόπος της επέμβασης αποφασίζεται από τον επικεφαλής της αστυνομικής δύναμης. Η πρόσκληση γίνεται εγγράφως και σε κατεπείγουσα περίπτωση προφορικός, οπότε ακολουθεί το σχετικό έγγραφο. Αν κατά την κρίση των ως άνω οργάνων είναι άμεσα και εξαιρετικά αναγκαία η επέμβαση της αστυνομικής δύναμης, συμπεριλαμβανομένης και της εισόδου σε κάθε χώρο του καταστήματος, και δεν παρευρίσκεται εισαγγελέας, ενημερώνεται αυτός αμέσως με οποιονδήποτε τρόπο και σπεύδει στο κατάστημα, οπότε μπορεί να προβεί σε ανάκληση της εντολής επέμβασης.

2. Μέτρα τάξης συνιστούν η χρήση χειροπεδών, ο εγκλεισμός στα προβλεπόμενα από το άρθρο 21 παράγραφος 3 του παρόντος κελιά, καθώς και κάθε άλλο συναφές και ανάλογο για την περίπτωση μέτρο για τη διατήρηση και την αποκατάσταση της τάξης και ασφάλειας του καταστήματος κράτησης. Στη λήψη των μέτρων αυτών μπορεί να συμπράττει και η εξωτερική φρουρά του καταστήματος. Τα μέτρα αυτά λαμβάνονται από το Συμβούλιο Φυλακής και σε έκτακτες περιπτώσεις όταν βίαιες ενέργειες κρατουμένου θέτουν σε κίνδυνο τη ζωή, την υγεία ή την ελευθερία του προσωπικού ή συγκρατουμένου του, από το διευθυντή του καταστήματος και εγκρίνονται μέσα σε 24 ώρες από το Συμβούλιο Φυλακής. Η λήψη των πρόσφορων μέτρων τάξης και η ένταση της χρήσης τους προσδιορίζονται από τις ειδικές, κατά περίπτωση, συνθήκες.
3. Τα μέτρα προφυλακτικής μόνωσης ή κατευνασμού που ενδείκνυνται στις περιπτώσεις απόπειρας αυτοκτονίας, κατάποσης αντικειμένων επικίνδυνων για την υγεία, μεταδοτικών νόσων, ψυχογενών αντιδράσεων από την κράτηση, ψυχικής πάθησης ή άλλης διατάραξης των ψυχικών λειτουργιών, λαμβάνονται κατά τη διαδικασία της προηγούμενης παραγράφου ύστερα από γνωμάτευση ιατρού. Σε όλες τις παραπάνω περιπτώσεις, τα προαναφερόμενα μέτρα δεν αποτελούν τιμωρία.
4. Οι ειδικότερες προϋποθέσεις και διαδικασίες διεξαγωγής έρευνας από το φυλακτικό προσωπικό, η οπλοφορία του, καθώς και η αντιμετώπιση στάσεων, αποδράσεων, αντίστασης και ομαδικής απείθειας προβλέπονται στον εσωτερικό κανονισμό του καταστήματος.

5. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Δικαιοσύνης και Δημόσιας Τάξης καταρτίζεται ο κανονισμός ασφαλείας των καταστημάτων κράτησης με τον οποίο καθορίζονται: α) τα προληπτικά μέτρα ασφάλειας στο εσωτερικό και στο εξωτερικό μέρος του καταστήματος, β) οι ενέργειες στις οποίες πρέπει να προβαίνει το σωφρονιστικό προσωπικό, η εξωτερική φρουρά και οι άλλες αστυνομικές δυνάμεις για την τήρηση της τάξης και τον έλεγχο της ασφαλείας του καταστήματος, ιδίως κατά την έξοδο των κρατουμένων για προαυλισμό, την επάνοδο τους στα κελιά ή τους θαλάμους, τη διανομή φαγητού, τις μεταγωγές, τη μεταφορά ασθενών, την αντίσταση ή την απείθεια σε νόμιμες διαταγές, τις τυχόν απόπειρες απόδρασης και σε όλες τις ανάλογες περιπτώσεις, και γ) τα κατασταλτικά μέτρα ασφαλείας που λαμβάνονται στο εσωτερικό και το εξωτερικό μέρος του καταστήματος και σε περίπτωση διασάλευσης της ομαλής λειτουργίας του και διατάραξης της ασφαλείας του.
6. Η ισχύς του άρθρου αυτού δεν εξαρτάται από την έκδοση της κοινής υπουργικής απόφασης της προηγούμενης παραγράφου.

Άρθρο 66. Μέτρα πειθαρχίας

1. Πειθαρχική ποινή δεν επιβάλλεται χωρίς διάταξη νόμου που να ισχύει πριν από την τέλεση του παραπτώματος και να ορίζει τα στοιχεία του, καθώς και τη διαδικασία επιβολής της ποινής.
2. Απαγορεύεται η θέσπιση και επιβολή πειθαρχικών ποινών που αποτελούν βασανιστήρια ή συνεπάγονται σωματική κάκωση, βλάβη υγείας ή άσκηση ψυχολογικής βίας. Επίσης απαγορεύονται πειθαρχικές ποινές που συνιστούν στέρηση οποιουδήποτε θεμελιώδους δικαιώματος του κρατουμένου από τα προβλεπόμενα στα άρθρα 4 έως 6 του παρόντος ή προσβάλλουν την ανθρώπινη αξιοπρέπεια ή μπορούν να οδηγήσουν σε διατάραξη των ψυχικών ή πνευματικών λειτουργιών.
3. Απαγορεύονται οι ομαδικές πειθαρχικές ποινές και η κράτηση σε σκοτεινά κελιά.
4. Απαγορεύεται η επιβολή πειθαρχικής ποινής δύο φορές για το ίδιο παράπτωμα.
5. Η άσκηση ποινικής δίωξης δεν αποκλείει την επιβολή πειθαρχικής ποινής για το ίδιο παράπτωμα και γενικά η πειθαρχική δίκη είναι αυτοτελής και ανεξάρτητη από κάθε άλλη δίκη.
6. Για πειθαρχικά παραπτώματα της κατά το άρθρο 68 του παρόντος κατηγορίας Α' επιτρέπεται η παράσταση δικηγόρου κατά την πειθαρχική διαδικασία.

3. «Η φυλακή έχει δική της κοινωνική οργάνωση και αξίες...» (σ. 120).

Η φυλακή ως κλειστό κοινωνικό σύστημα

Οι εμπειρικές έρευνες πάνω στην ιδιότυπη αυτή κοινωνική οργάνωση της φυλακής έφεραν σε φως, ότι το κύριο χαρακτηριστικό αυτής της οργάνωσης είναι η υποπολιτισμική ομάδα της φυλακής ή «ο κώδικας των κρατουμένων», όπως έχει επικρατήσει να λέγεται. Ο κώδικας των κρατουμένων είναι ένα σύστημα αξιών και κανόνων, που υφίσταται παράλληλα με τους επίσημους κανόνες που αφορούν το σωφρονιστικό κατάστημα.

Οι βασικές αρχές του κώδικα αυτού συνοψίζονται στις εξής προτάσεις:

- 1) Απαγορεύεται να καταδώσεις τον συγκαταόμενο.*
- 2) Απαγορεύεται να δώσεις την παραμικρή βοήθεια στο προσωπικό και στην διεύθυνση της φυλακής σε ό,τι αφορά την τήρηση της πειθαρχίας.*
- 3) Οφείλεις να είσαι αλληλέγγυος με τους συγκαταόμενους.*

Η έχθρα προς το προσωπικό της φυλακής και η αλληλεγγύη προς τους συναδέλφους είναι οι δύο θεμελιακές αξίες, πάνω στις οποίες στηρίζονται οι κανόνες που διέπουν τον κώδικα των κρατουμένων.

Η. Δασκαλάκης, Η μεταχείριση του εγκληματία, εκδ. Σάκκουλα, Αθήνα-Κομοτηνή 1985

4. ΚΑΤΙ ΑΛΛΑΖΕΙ ΣΤΗ ΖΩΗ ΤΗΣ ΦΥΛΑΚΗΣ

Ποιους πρωτοποριακούς θεσμούς εισάγει στη ζωή της φυλακής ο νέος Σωφρονιστικός Κώδικας

Ο νέος Σωφρονιστικός Κώδικας, που περιλαμβάνεται στο Ν. 2776/24-12-99 ΦΕΚ 291Α, αλλάζει ριζικά και τον τρόπο επιβολής των πειθαρχικών ποινών, με την καθιέρωση «ειδικού ποινολογίου» με βαθμούς.

Αυτό βέβαια που πρέπει να επισημανθεί είναι ότι υπάρχει μια τεράστια αναντιστοιχία μεταξύ θεωρίας και πράξης. Η έλλειψη υλικοτεχνικής υποδομής και χρημάτων καθιστούν πολλές από τις νομοθετικές αλλαγές ανεφάρμοστες. Στην πολιτεία εναπόκειται να ανατρέψει την εικόνα που παρουσιάζει το σωφρονιστικό μας σύστημα για να μη θυμίζει ξυλάμαζα πάνω στην οποία τοποθετήθηκε μια σύγχρονη βενζινοκίνητη μηχανή.

Ισότητα στη μεταχείριση των κρατουμένων

Απαγορεύεται κάθε δυσμενής διακριτική μεταχείριση των κρατουμένων, ιδίως εκείνη που βασίζεται στη φυλή, το χρώμα, την εθνική ή κοινωνική καταγωγή, το θρήσκευμα ή τις ιδεολογικές πεποιθήσεις.

Δικαίωμα του εκλέγειν

Κατά τις βουλευτικές εκλογές και τις εκλογές για την ανάδειξη των Ελλήνων ευρωβουλευτών οργανώνονται εκλογικά τμήματα σε κάθε κατάσταση κράτησης. Δεν έχουν δικαίωμα ψήφου όσοι έχουν στερηθεί τα πολιτικά τους δικαιώματα.

Κεντρικό Επιστημονικό Συμβούλιο Φυλακών

Απαρτίζεται από 11 μέλη, επιστήμονες, και οι αρμοδιότητές του είναι οι εξής:

Εισηγείται στον υπουργό Δικαιοσύνης τη συνολική σωφρονιστική πολιτική, διατυπώνει προτάσεις για την αντεγκληματική πολιτική και τη λήψη μέτρων για τη βελτίωση των συνθηκών λειτουργίας της φυλακής.

Καταρτίζει και υποβάλλει στον υπουργό Δικαιοσύνης σχέδια κανονισμών λειτουργίας όλων των καταστημάτων κράτησης.

Προτείνει μέτρα για την επιμόρφωση των σωφρονιστικών υπαλλήλων και παρακολουθεί την εκτέλεση προγραμμάτων απασχόλησης και επιμόρφωσης των κρατουμένων.

Συμβούλιο Φυλακής

Συγκροτείται από το διευθυντή της φυλακής, τον αρχαιότερο κοινωνικό λειτουργό και έναν ειδικό επιστήμονα. Συνέρχεται τουλάχιστον μία φορά την εβδομάδα και υποβάλλει προτάσεις για κατάρτιση σχεδίου εσωτερικού κανονισμού λειτουργίας της φυλακής.

Γυναίκες κρατούμενες

Προβλέπεται ειδικός χώρος στη φυλακή, ο οποίος διαμορφώνεται κατάλληλα για τη διαβίωση κρατουμένων μητέρων που έχουν μαζί τα παιδιά τους μέχρι τριών ετών. Παιδιά άνω των τριών ετών εισάγονται σε ιδρύματα παιδικής μέριμνας, εφόσον στερούνται του κατάλληλου συγγενικού περιβάλλοντος.

Κρατούμενοι υπόδικοι

Προβλέπεται η διαμονή τους σε ιδιαίτερους χώρους χωρίς επικοινωνία με τους υπόλοιπους κρατούμενους. Οι συνθήκες διαβίωσης των υποδικών στη φυλακή προσεγγίζουν κατά το δυνατό τις συνθήκες της ελεύθερης διαβίωσης. Δεν υπόκεινται σε άλλους περιορισμούς της ελευθερίας, εκτός από εκείνους που είναι απαραίτητοι για την ομαλή διεξαγωγή της ανάκρισης.

Χώροι διαβίωσης κρατουμένων

Τα ατομικά κελιά έχουν χωρητικότητα τουλάχιστον 335 κυβικών μέτρων και διαθέτουν κρεβάτι, τραπέζι, κάθισμα και ντουλάπα. Η τοποθέτηση σε αυτά και

δεύτερου κρατούμενου επιτρέπεται κατ' εξαίρεση και για συγκεκριμένο διάστημα. Τα κελιά και οι θάλαμοι έχουν δικές τους εγκαταστάσεις θέρμανσης και υγιεινής.

Ατομικό δελτίο υγείας

Για κάθε κρατούμενο τηρείται ατομικό δελτίο υγείας (κάρτα), στο οποίο καταχωρίζονται στοιχεία ιατρικού ενδιαφέροντος, όπως ο χρόνος διενέργειας της ιατρικής εξέτασης, η διάγνωση, η θεραπευτική αγωγή κ.λπ.

Οργάνωση εργασίας και απασχόλησης στη φυλακή

Στα καταστήματα κράτησης μπορεί να οργανώνονται αγροτικές ή βιοτεχνικές μονάδες εργασίας προσαρμοσμένες στις απαιτήσεις της ελεύθερης αγοράς. Σε κάθε φυλακή λειτουργεί πενταμελές συμβούλιο εργασίας κρατουμένων, το οποίο είναι αρμόδιο για την επιλογή των κρατουμένων που θα εργαστούν, αλλά και για την εποπτεία τους και τον προσδιορισμό του ωραρίου τους.

Εκπαίδευση και επαγγελματική κατάρτιση

Σε όποια φυλακή είναι δυνατόν, λειτουργεί μονοθέσιο Δημοτικό Σχολείο. Οι τίτλοι σπουδών που παρέχονται είναι ισότιμοι με τους αντίστοιχους των σχολών της ίδιας βαθμίδας εκπαίδευσης, χωρίς να προκύπτει από το κείμενό τους ότι αποκτήθηκαν στη φυλακή. Σε περίπτωση που ο κρατούμενος ολοκληρώσει με επιτυχία τον κύκλο σπουδών τρίμηνης τουλάχιστον διάρκειας, δικαιούται να τύχει ευεργετικού υπολογισμού ημερών ποινής. Η εκπαίδευση των κρατουμένων δεν αναστέλλεται σε περίπτωση μεταγωγής ή επιβολής πειθαρχικής ποινής όταν αυτό είναι δυνατόν.

Οργάνωση εργασίας έξω από τη φυλακή

Η εργασία των κρατουμένων έξω από το κατάστημα κράτησης, σε βιομηχανικές, βιοτεχνικές ή αγροτικές μονάδες ή επιχειρήσεις που ανήκουν στο δημόσιο αλλά και τον ιδιωτικό τομέα μπορεί να οργανώνεται από τη διοίκηση των επιχειρήσεων αυτών με τη συνεργασία της αρμόδιας διεύθυνσης του υπουργείου Δικαιοσύνης. Απαιτείται η σύμφωνη γνώμη του Συμβουλίου Εργασίας Κρατουμένων, αλλά και η χορήγηση άδειας ημιελεύθερης διαβίωσης.

Αμοιβή εργασίας απασχόλησης

Η εργασία των κρατουμένων είτε μέσα στη φυλακή είτε έξω αμείβεται με χρηματικό ποσό που καθορίζεται με απόφαση του υπουργού Δικαιοσύνης. Το ένα τρίτο της αμοιβής για κρατούμενους εργαζόμενους έξω από τη φυλακή αποδίδεται στο

Δημόσιο ως συμμετοχής τους στις δαπάνες διαβίωσης στη φυλακή και κατατίθεται στο λογαριασμό «Κεφάλαια Εργασίας Κρατουμένων». Τα υπόλοιπα χρήματα κατατίθενται από την υπηρεσία σε έντοκο τραπεζικό λογαριασμό ταμιευτηρίου, χωρίς να μπορούν να κατασχεθούν ή να εισπραχθούν, και αποδίδονται στον κρατούμενο όταν απολυθεί. Με απόφαση του διευθυντή ο κρατούμενος μπορεί να αναλαμβάνει μέρος του ποσού και πριν από την απόλυσή του σε περιπτώσεις έκτακτης ανάγκης.

Ευεργετικός υπολογισμός ημερών ποινής λόγω εργασίας

Κρατούμενοι που παρέχουν εργασία οποιασδήποτε μορφής ή απασχολούνται σε προγράμματα επαγγελματικής εκπαίδευσης μπορεί να τύχουν ευεργετικού υπολογισμού ημερών ποινής έπειτα από πρόταση του Συμβουλίου Εργασίας Κρατουμένων και απόφαση του αρμόδιου δικαστή.

Ο ευεργετικός υπολογισμός για καταδίκους και υποδίκους δεν μπορεί να υπερβαίνει, κατά ανώτατο όριο, τις δύο ημέρες εκτιτέας ποινής για κάθε ημέρα εργασίας. Μπορεί όμως με δικαστική απόφαση να μην επιτραπεί ο ευεργετικός υπολογισμός αν ο κρατούμενος έχει τιμωρηθεί με πειθαρχική ποινή.

Ατομικός λογαριασμός κρατουμένων

Ο ατομικός λογαριασμός σχηματίζεται από τα χρήματα που έφερε μαζί του ο κρατούμενος κατά την εισαγωγή του στη φυλακή, από εμβάσματα συγγενών του ή τρίτων στη διάρκεια της κράτησής του και από τα χρήματα που εξασφαλίζει από την εργασία του.

Με απόφαση του υπουργού Δικαιοσύνης ορίζεται το ύψος του χρηματικού ποσού που παραμένει στο λογιστήριο της φυλακής ως άτοκος τρεχούμενος λογαριασμός στη διάθεση του κρατουμένου για την αντιμετώπιση τρεχουσών αναγκών του. Τα υπόλοιπα χρήματα κατατίθενται σε έντοκο τραπεζικό λογαριασμό ταμιευτηρίου και αποδίδονται στον κρατούμενο όταν απολυθεί.

Υποχρέωση ασφάλισης κατά κινδύνου και ατυχήματος

Οι κρατούμενοι που εργάζονται ή παρακολουθούν προγράμματα επαγγελματικής κατάρτισης μέσα ή έξω από τη φυλακή υπάγονται στην ασφάλιση του ΙΚΑ κατά του κινδύνου ατυχήματος.

ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ ΜΕ ΤΟ ΕΥΡΥΤΕΡΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ

Επισκέψεις

Κάθε κρατούμενος δικαιούται να δέχεται τουλάχιστον μία φορά την εβδομάδα επισκέψεις συγγενών μέχρι και τετάρτου βαθμού, διάρκειας το λιγότερο μισής

ώρας, καθώς και επισκέψεις του συνηγόρου του χωρίς περιορισμό. Το Συμβούλιο Φυλακής μπορεί με δική του πρωτοβουλία ή ύστερα από αίτημα κρατούμενου να επιτρέψει την επίσκεψη και άλλων ατόμων ή συλλόγων που εκτιμάται ότι δε θα ασκήσουν δυσμενή επίδραση στον κρατούμενο. Το ίδιο ισχύει και για εκπροσώπους κοινωνικών φορέων, μέλη επιστημονικών εταιρειών, πολιτιστικών, θρησκευτικών ή άλλων συλλόγων.

Οι επισκέψεις πραγματοποιούνται σε ειδικό κατάλληλο χώρο της φυλακής, στον οποίο υπάρχει μόνον οπτικός έλεγχος. Οι επισκέψεις των συζύγων και των παιδιών των κρατούμενων πραγματοποιούνται σε ιδιαίτερα κατάλληλο χώρο της φυλακής. Σε περίπτωση απαγόρευσης ή περιορισμού των επισκέψεων κάθε κρατούμενος μπορεί να προσφύγει στον αρμόδιο δικαστή.

Άδειες των κρατούμενων

Οι τακτικές άδειες χορηγούνται, εφόσον: α) Ο κατάδικος έχει εκτίσει το ένα πέμπτο της ποινής του, χωρίς ευεργετικό προϋπολογισμό ημερών ποινής λόγω εργασίας, και η κράτηση έχει διαρκέσει τουλάχιστον τρεις μήνες. Σε περίπτωση ισόβιας κάθειρξης, η κράτηση πρέπει να έχει διαρκέσει τουλάχιστον οκτώ χρόνια. β) Δεν εκκρεμεί κατά του κατάδικου ποινική διαδικασία για αξιόποινη πράξη σε βαθμό κακουργήματος. γ) Εκτιμάται ότι δεν υπάρχει κίνδυνος φυγής του κατάδικου ή τέλεσης, κατά τη διάρκεια της άδειας, νέων εγκλημάτων.

Η τακτική άδεια διαρκεί από μία έως πέντε ημέρες, στις οποίες συνυπολογίζονται οι Κυριακές και οι αργίες. Εφόσον ο κατάδικος έχει εκτίσει τα 2/5 της ποινής του και σε περίπτωση ισόβιας κάθειρξης 12 χρόνια, η διάρκεια της άδειας μπορεί να αυξάνεται έως τις 8 ημέρες.

Η συνολική διάρκεια των αδειών ενός κατάδικου δεν επιτρέπεται να υπερβαίνει τις 40 ημέρες το χρόνο. Στους κατάδικους που δηλώνουν τόπο μετάβασης, ο οποίος απέχει από τη φυλακή πάνω από 330 χιλιόμετρα ή κατοικούν σε νησιά με συγκοινωνιακές δυσχέρειες, χορηγείται επιπλέον μια ημέρα για τη μετάβαση και μία ημέρα για την επιστροφή τους.

Έκτακτες άδειες

Κάθε κρατούμενος δικαιούται να πάρει έκτακτη άδεια εξόδου κατ' ανώτατο όριο 24 ωρών, έστω κι αν δεν συντρέχουν οι προϋποθέσεις για τη χορήγηση τακτικής άδειας. Δίνεται με απόφαση του αρμόδιου δικαστή για την εκπλήρωση οικογενειακών, επαγγελματικών ή άλλων έκτακτων και απρόβλεπτων εξαιρετικού χαρακτήρα αναγκών του κρατούμενου.

Εκπαιδευτικές άδειες

Η εκπαιδευτική άδεια χορηγείται για τη φοίτηση κρατουμένων σε σχολές όλων των βαθμίδων της εκπαίδευσης. Ειδικά για τους σπουδαστές δημόσιας τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, στην οποία δεν είναι υποχρεωτική η παρακολούθηση των μαθημάτων, μπορεί η άδεια απουσίας να περιορίζεται μόνο κατά τις περιόδους των εξετάσεων και μέχρι 15 ημέρες ανά εξεταστική περίοδο.

Τηλεφωνική επικοινωνία, τηλεγραφήματα, επιστολές

Κάθε κρατούμενος επικοινωνεί με τηλέφωνο που βρίσκεται σε κοινόχρηστο, οπτικά ελεγχόμενο χώρο της φυλακής. Απαγορεύεται η χρήση και κατοχή κινητών τηλεφώνων. Κάθε υπόδικος δικαιούται να επικοινωνεί τηλεφωνικώς με το δικηγόρο του χωρίς περιορισμό.

Δεν υπάρχει κανένας περιορισμός στην αποστολή τηλεγραφημάτων ή επιστολών. Το περιεχόμενό τους σύμφωνα με τη συνταγματική επιταγή είναι απόρρητο. Μπορεί να ελεγχθεί υπό τις εγγυήσεις που ορίζει ο νόμος μόνο στις περιπτώσεις που το επιβάλλουν λόγοι εθνικής ασφάλειας ή για τη διακρίβωση ιδιαίτερα σοβαρών εγκλημάτων.

ΜΕΤΡΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΥΡΥΘΜΗ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΤΗΣ ΦΥΛΑΚΗΣ

Μέτρα πειθαρχίας

Απαγορεύεται η θέσπιση και επιβολή πειθαρχικών ποινών που αποτελούν βασανιστήρια ή συνεπάγονται σωματική κάκωση, βλάβη υγείας ή άσκηση ψυχολογικής βίας. Απαγορεύονται οι ομαδικές πειθαρχικές ποινές και η κράτηση σε σκοτεινά κελιά, καθώς και η επιβολή πειθαρχικής ποινής δύο φορές για το ίδιο παράπτωμα.

Πειθαρχικές ποινές

- Περιορισμός σε κελί κράτησης από 1 έως 10 ημέρες με καθημερινή επίσκεψη γιατρού.*
- Μεταγωγή σε άλλο κατάστημα.*
- Στέρηση της δυνατότητας συμμετοχής σε εργασία.*
- Βαθμοί ποινής από 1 έως 30. Λαμβάνονται υπόψη για την αξιολόγηση της συμπεριφοράς του κρατουμένου και κυρίως στις περιπτώσεις της υφ' όρον απόλυσης, της χορήγησης άδειας κ.λπ. Εάν στον κρατούμενο έχουν επιβληθεί περισσότεροι από 100 βαθμοί ποινής, η χορήγηση των παραπάνω ευεργετικών μέτρων γίνεται μόνο ύστερα από ειδική αιτιολογία από το αρμόδιο όργανο.*

Μετασφρονιστική μέριμνα

Με προεδρικό διάταγμα συνιστάται ΝΠΙΔ με τη μορφή ιδρύματος μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα η «Μέριμνα», με σκοπό την επαγγελματική αποκατάσταση, την οικονομική συμπαράσταση και τη σταδιακή κοινωνική επανένταξη των αποφυλακιζομένων.

Σε κάθε νόμο συγκροτείται πενταμελής «Επιτροπή Κοινωνικής Υποστήριξης», που μπορεί να αποτελείται από δικαστές, δικηγόρους, γιατρούς, εκπροσώπους κοινωνικών, πολιτιστικών φορέων. Αποστολή της είναι η ενημέρωση του κρατουμένου ή του απολυθέντος σε θέματα που αφορούν τη νομική και κοινωνική του κατάσταση, καθώς και η υποβοήθησή του για προσαρμογή στην κοινωνική ζωή.

ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΕΣ ΜΟΡΦΕΣ ΕΚΤΙΣΗΣ ΤΩΝ ΠΟΙΝΩΝ

Ημιελεύθερη διαβίωση

Σκοπός του θεσμού είναι η επαγγελματική ή άλλη απασχόληση των κατάδικων έξω από τη φυλακή, χωρίς διαρκή επιτήρησή τους, ώστε να επιτυγχάνεται η σταδιακή επάνοδός τους σε καθεστώς πλήρους ελευθερίας.

Για τη χορήγηση της άδειας εκτιμάται κυρίως η προσωπικότητα και γενικά η συμπεριφορά του κατάδικου μετά την τέλεση της πράξης του, η κατάσταση της υγείας του, το ενδιαφέρον του για την απασχόληση για την οποία χορηγείται η άδεια και η θέλησή του για ενεργό συνεργασία με το προσωπικό και τους υπεύθυνους στο χώρο της απασχόλησής του.

Τμηματική έκτιση της ποινής

Κατάδικοι που εκτίουν ποινή η οποία έχει μετατραπεί σε χρηματική, μπορούν να ζητήσουν με αίτησή τους προς το Δικαστήριο Εκτέλεσης Ποινών την τμηματική έκτιση της ποινής τους. Αυτή γίνεται κατά τις ημέρες του τέλους της εβδομάδας ή των αργιών, εφόσον ο κατάδικος εργάζεται ή σπουδάζει, ενώ για τους υπόλοιπους κατά τις εργάσιμες ημέρες.

Εφημερίδα ΕΛΕΥΘΕΡΟΤΥΠΙΑ, Αφιέρωμα «ΙΣΟΒΙΤΕΣ», Σάββατο 15/5/1999

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΑ ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ ΕΡΩΤΗΣΕΩΝ

Συνδυασμός ερωτήσεων του τύπου «σωστό - λάθος» και σύντομης απάντησης

Αφού διαβάσετε τις παρακάτω προτάσεις να κυκλώσετε το Σ εάν τις θεωρείτε σωστές και το Λ εάν τις θεωρείτε λανθασμένες. Στη συνέχεια, στην κενή σειρά που ακολουθεί, να αναδιατυπώσετε τις λανθασμένες προτάσεις, ώστε να γίνουν σωστές.

1. Η σωφρονιστική επιστήμη είναι ο κλάδος που έχει ως αντικείμενο έρευνας και μελέτης την έκτιση των κυρώσεων με σκοπό την κοινωνική επανένταξη του καταδικασθέντος. Σ   Λ
.....
2. Σκοπός της εκτέλεσης των κυρώσεων είναι η τιμωρία των εγκληματιών. Σ   Λ
.....
3. Ο κρατούμενος στη φυλακή στερείται των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Σ   Λ
.....
4. Η φυλακή έχει τη δική της κοινωνική οργάνωση και αξίες, ανεξάρτητα από τους σωφρονιστικούς κανόνες. Σ   Λ
.....
5. Ο κρατούμενος, εκτίοντας την κύρωση, οφείλει να πειθαρχεί στις εντολές της σωφρονιστικής διοίκησης για λόγους ασφαλείας. Σ   Λ
.....
6. Ο κρατούμενος έχει το δικαίωμα σεβασμού της ανθρωπίνης αξιοπρέπειας. Σ   Λ
.....
7. Οι κρατούμενοι που έχουν ψυχική πάθηση εγκλείονται στις φυλακές. Σ   Λ
.....
8. Οι ανήλικοι κρατούμενοι εγκλείονται στα ίδια σωφρονιστικά καταστήματα με τους ενηλίκους. Σ   Λ

.....

Ερωτήσεις συμπλήρωσης

Να συμπληρώσετε τα κενά στις παρακάτω προτάσεις.

1. Σκοπός της εκτέλεσης των κυρώσεων είναι η κοινωνική και η ....., των κρατουμένων.
2. Ο στερηθείς της ελευθερίας του έχει δικαίωμα ταυτόχρονα ως ..... και ως .....
3. Ο τρόπος οργάνωσης της ζωής στη φυλακή αποκαλείται .....
4. Οι αλκοολικοί και οι τοξικομανείς κρατούμενοι εισάγονται στα ειδικά ..... καταστήματα .....
5. Οι ανήλικοι κρατούμενοι εισάγονται στα ..... καταστήματα .....

Ερώτηση αντιστοίχισης

Να γράψετε στο κενό αριστερά το γράμμα του δεδομένου της Β' στήλης, που αντιστοιχεί στο δεδομένο της Α' στήλης. (Σε κάθε δεδομένο της Α' στήλης αντιστοιχεί ένα μόνο από τα δεδομένα της Β' στήλης).

A'	B'
1. ___ Ψυχοπαθείς	α) σωφρονιστικά καταστήματα ανηλίκων
2. ___ Αλκοολικοί, τοξικομανείς	β) κατάστημα εργασίας
3. ___ Φυγόπονοι	γ) σανατόριο, αναρρωτήριο, νοσοκομείο
4. ___ Ασθενείς	δ) γυναικείες φυλακές
5. ___ Γυναίκες	ε) δημόσιο θεραπευτικό κατάστημα στ) ειδικό θεραπευτικό κατάστημα αποτοξίνωσης

6. ____ Ανήλικοι	
------------------	--

Ερωτήσεις σύντομης απάντησης

Να απαντήσετε συνοπτικά σε καθεμιά από τις παρακάτω ερωτήσεις.

1. Ποια είναι τα είδη των ιδρυμάτων στα οποία εισάγονται οι καταδικαζόμενοι σε έκτιση μιας κύρωσης;
2. Ποιοι είναι οι στόχοι της σύγχρονης σωφρονιστικής πολιτικής;
3. Ποιος είναι ο τελικός στόχος των ποινικών - εγκληματολογικών επιστημών;